

Jak wspierać rozwój dziecka i motywować do aktywnego rozwiązywania problemów

Rodzice pełnią pierwszą i najważniejszą funkcję w wychowaniu. Swoim zachowaniem przyczyniają się do kształtowania u dzieci mniejszej lub większej zaradności.

Ważne, aby wspierać dziecko w rozwijaniu postawy aktywnej i przygotować je do umiejętności rozwiązywania problemów życiowych.

Nadopiekuńczość i postawa lękowa u rodziców może przyczyniać się do wykształcenia u dziecka **wyuczonej bezradności i postawy życiowej ofiary**. Postawa ta również ma swoje źródło w mechanizmach obronnych i spełnia funkcję adaptacyjną. Osoba, która odgrywa rolę ofiary, odstania swoją bezradność, by uzyskać od innych współczucie i pomoc. Potrafi przekonywać otoczenie, że nic od niej nie zależy, nie ma na nic wpływu i tym samym jest jedynie pionkiem nieponoszącym odpowiedzialności za siebie i za swoje życie. Osobom takim jest niesamowicie trudno pomóc, ponieważ torpedują każdą propozycję, pokazują że w ich wypadku nie ma możliwości zmiany. Cierpią realnie, choć tak naprawdę oczekują współczucia, a nie zmiany. Osoby przyjmujące rolę ofiary bywają roszczeniowe. Winą za swoją trudną sytuację obarczają innych: rodzinę, środowisko, społeczeństwo, oczekując od nich zadośćuczynienia.

Konsekwencje wyuczonej bezradności przejawiają się u dzieci w sferach:

- **Poznawczej** – zakłócenia w racjonalnym podejściu do problemu, rezygnacja z zaangażowania w naukę, brak zainteresowań
- **Emocjonalnej** – obniżony nastrój (smutek, apatia, rozgoryczenie, itp.), agresja, lęk i niewiara we własne możliwości
- **Spółecznej** – wycofanie się z aktywności, niepodejmowanie działań, izolacja społeczna, samotność, ucieczka od rzeczywistości

U młodszych dzieci bezradność może być naturalną reakcją na sytuację, z którą jeszcze się nie zetknęły. W pierwszych tygodniach nauki dzieci nie potrafią same zaplanować dnia, zorganizować sobie pracy tak, by mieć czas na zabawę i naukę. W starszych klasach uczniowie, którzy jeszcze nie nauczyli się jak uczyć, mogą nie radzić sobie z obszernym materiałem. Są to naturalne reakcje bezradności, lecz w niektórych przypadkach związane już z pojawiającą się wyuczona bezradnością. Rola rodziców i nauczycieli będzie wspieranie tych cech, które pozwolą znaleźć rozwiązanie problemu i zachęcać do samodzielnego podjęcia działań umożliwiających wyjście z trudnej sytuacji.

Czynniki wzmacniające rozwój motywacji u dziecka, (przeciwdziałające wyuczona bezradności):

- Sprzyjająca, wspierająca atmosfera w domu
- Sukcesy rodziców
- Nagrody materialne
- Poczucie bezpieczeństwa
- Dobre relacje rodzic-dziecko
- Duma rodziców ze swego dziecka
- Zaspokojenie podstawowych potrzeb
- Tolerancja
- Empatia rodziców

- Dobry przykład
- Akceptacja bezwarunkowa dziecka
- Miłość rodzicielska
- Stymulowanie rozwoju dziecka
- System wartości rodziny

Czynniki hamujące rozwój motywacji dziecka:

- Krytyka dziecka
- „Wyścig szczurów”, zbyt intensywne współzawodnictwo
- Zbyt długi czas oczekiwania na sukces lub jego brak

Rodzicu zachęcamy Cię do:

- Dostosowania swoich oczekiwań do realnych możliwości dziecka.
- Wspierania dziecka, chwalenia go i stałego zachęcania do rozwijania swoich pasji
- Pozwolenia dziecku przeżywać sukcesy i porażki na swój sposób. Bycia w pogotowiu z dobrym, wspierającym słowem.
- Nie przyspieszania i nie wymuszania. Jeśli dziecko pomimo Twoich starań i dawania przykładu, nie wykazuje zainteresowania niczym konkretnym, to może potrzebuje więcej czasu, aby mógł ujawnić się jego talent.
- Bycia czujnym i uważnym rodzicem. Postępowania z wrażliwością, gdy dziecku trudno jest poradzić sobie z porażką lub gdy za wszelką cenę chce być najlepsze.
- Dbania o równowagę między obowiązkami, zainteresowaniami, zabawą, a odpoczynkiem.
- Kochania i akceptowania dziecka bezwarunkowo.